

УДК 339.137.2[061:796]:005.921(477.63)

DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/179-24>**Котуранова Т. В.**

кандидат економічних наук, доцент

Придніпровська державна академія будівництва та архітектури

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8438-052X>**Железнова М.**

студентка групи МЕНЗ-20мп

Придніпровська державна академія будівництва та архітектури

Koturanova T.V., Zheleznova M.

State Higher Educational Institution

«Prydniprovsk State Academy of Civil Engineering and Architecture»

СТРАТЕГІЧНІ АСПЕКТИ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ФІТНЕС-КЛУБІВ М. ДНІПРА

У статті доведено необхідність удосконалення управління спортивною індустрією, а саме розвитку масового спорту, який має величезний потенціал, оскільки значно впливає не тільки на формування особистості, розвиток її фізичних і духовних якостей, але й підвищує вклад в соціально-економічний розвиток країни та поліпшує якість самого життя. Спортивна індустрія набуває все більшого значення в житті сучасного суспільства і кожної людини зокрема. В Україні фітнес отримав свій розвиток за останні 10–15 років. Сьогодні у всіх містах нашої країни, у тому числі й у місті Дніпро, існує різноманіття спеціалізованих оздоровчих фітнес-центрів та клубів, студій краси та здоров'я, які надають комплекс послуг, які включають в себе популярні фітнес - програми та технології. В їх основі лежать новітні наукові розробки і найсучасніші технології в галузі фізичної культури і спорту, що спрямовано на задоволення різноманітних фізкультурно-спортивних інтересів кожного клієнта клубу. В результаті дослідження спортивної індустрії в Україні та в м. Дніпро в даній статті було розподілено фітнес-об'єкти по типу спортивних послуг. В результаті виявлено, що найбільшу долю ринка займають мережеві фітнес-клуби. Це пов'язано з вподобанням клієнтів клубів вибором самого фітнес-клубу, популярних фітнес-програм, додаткових послуг, ціною абонементу тощо. Завжди корисно оцінити початкову ситуацію з точки зору сильних і слабких сторін, потенційних можливостей і небезпек. Тому, в статті наведено оцінка сучасного стану та перспективи розвитку фітнес-клубів м. Дніпро за допомогою зробленого SWOT-аналіз конкурентоспроможності. Проаналізовані стратегічні аспекти підвищення конкурентоспроможності фітнес-клубів м. Дніпра. Досліджено теоретичні основи формування конкурентних переваг як комбінацію факторів успіху, які забезпечують фітнес-центрам вибір моделі економічного розвитку та напрямки активної взаємодії із зовнішнім середовищем. Зроблено висновки з виділенням ключових моментів стосовно підвищення конкурентоспроможності фітнес-клубів, популяризації фітнесу на найвищому рівні та стимулюванні українців до здорового способу життя.

Ключові слова: конкурентоспроможність, стратегія розвитку, конкурентні переваги, інновації, фітнес-клуб.

STRATEGIC ASPECTS OF BOOSTING THE COMPETITIVENESS OF DNIPRO FITNESS CLUBS

The article proves the need to improve the management of the sports industry, namely the development of mass sports, which has enormous potential, it has a significant impact not only on the formation of the personality, the development of physical and spiritual qualities, but also increases the contribution to the socio-economic development of the country and improves the quality of a life. The sports industry is becoming increasingly important in the life of modern society and everyone in particular. In Ukraine, fitness has developed over the past 10–15 years. Today in all cities of our country, including the city of Dnipro, there is a variety of specialized fitness centers and clubs, beauty and health studios that provide a range of services that include popular fitness programs and technologies. They are based on the latest scientific developments and the latest technologies in the field of physical culture and sports, which is aimed at meeting the various physical culture and sports interests of each client of the club. As a result of a study of the sports industry in Ukraine and the city of Dnipro in this article were distributed fitness facilities by type of sports services. As a result, it was found that the largest market share is occupied by online fitness clubs. This is due to the preferences of club customers for choosing the fitness club itself, popular fitness programs, additional services, subscription prices, etc. The sports industry is becoming increasingly important in the life of modern society and each person in particular. It is always helpful to assess the starting situation in terms of strengths, weaknesses, potential opportunities and hazards. Therefore, the article presents an assessment of the current state and development prospects of fitness clubs in the city of Dnipro using the performed SWOT-analysis of competitiveness. The strategic aspects of the study of competitive industrial fitness clubs were analyzed in in the city of Dnipro. The theoretical foundations of the formula for competitive transformations have been developed, which make it possible to combine the factors of academic achievement, allowing the use of various methods of economic development and business processes. Conclusions were made highlighting key points regarding increasing the competitiveness of fitness clubs, promoting fitness at the highest level and encouraging Ukrainians to lead a healthy lifestyle.

Keywords: competitiveness, development strategy, competitive advantages, innovation, fitness club.

JEL classification: D41, D49, H41, I19, L80, M21, O52

Актуальність проблеми. Посилення конкуренції в сфері фітнесу та спорту формує нові виклики як для окремих фітнес-клубів, так і для різних міст України.

В цих умовах конкурентоспроможність фітнес-центрів перетворюється на суттєвий чинник зміцнення конкурентних позицій на ринку спортивної індустрії. У зв'язку з цим, слід указати на важливу роль у підвищенні конкурентоспроможності фітнес-клубів м. Дніпра які мають значні переваги великого міста.

Сучасний розвиток міста вимагає нових підходів до стратегічного планування та будівництва нових клубів, розвиток інфраструктури, розміщення вуличних тренажерів, придбання інноваційного обладнання в спортивні зали, нових підходів до тренувань тощо. Також важливим питанням є обладнання фітнес зон для людей з обмеженими можливостями, тих хто втратив здоров'я внаслідок аварій, хвороби (той же COVID-19) та інших причин.

Головною цінністю та метою в сфері стратегічного планування посилення конкурентоспроможності фітнес-клубів повинна стати орієнтація на здоровий образ життя, поліпшення здоров'я кожного мешканця та, відповідно, економічний розвиток громади в цілому.

Аналіз останніх наукових досліджень. Вивченню проблеми конкурентоспроможності регіонів, через призму позиціонування їх конкурентних переваг можна знайти в наукових працях Дегтярьовій І. О. [3], Герасимчука З.В. [2], Єресько І. Г. [5] та інших. Однак, багато теоретичних і практичних питань щодо забезпечення стратегічного розвитку фітнес-центрів в регіоні потребують подальшого дослідження та вдосконалення.

Метою роботи є: визначення можливих шляхів забезпечення стратегічного розвитку спортивної індустрії та підвищення конкурентоспроможності фітнес-клубів міста Дніпро.

Викладення основного матеріалу дослідження. Конкурентоспроможність будь-якого підприємства, в тому числі й фітнес-клубів, є важливим аспектом ринкового середовища, вона описує здатність підприємства пристосовуватися до складних ринкових умов, займати лідируючі позиції та утримувати їх на місці протягом тривалого періоду часу. У зв'язку з цим, слід зазначити, що фітнес-клуби в місті Дніпро стрімко розвиваються та мають великі конкурентні переваги, що зумовлено гарним географічним положенням, високопрофесійним тренерським складом, платоспроможністю населення, технологічним потенціалом міста та високими потребами споживачів у обладнанні спортивних клубів.

Здоров'я – згідно з визначенням Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ) є станом повного соціального, біологічного і психологічного благополуччя людини, а не тільки відсутність хворіб і фізичних вад [1].

Основні складові формування здоров'я це:

- спосіб життя – до 50%;
- вплив навколишнього середовища – до 20%;
- генетична компонента (спадковість) – до 20%;
- доступність і якість медичної допомоги – до 10% [1].

На сьогодні стан здоров'я населення України можна вважати незадовільним, ще й COVID-19 зовсім погіршив статистику. Ще з 1991 р. смертність в країні перевищувала народжуваність.

Причинами такої кризи є:

- відсутність у значної частини населення навичок здорового образу життя (фізичних вправ та якісного харчування);

- незадовільне матеріальне становище населення;

- негативний вплив навколишнього природного середовища;

- не завжди достатня і доступна медична допомога.

Сьогоднішнього виникла проблема погіршення стану здоров'я населення в усьому світі та в Україні в тому числі. Критичне фінансове-економічне та медичне становище в країні відображають демографічні показники та дані медичної статистики, згідно яких чисельність постійного населення у 2021 році порівняно з показниками 1992 року знизилась на 20%, що без сумніву пов'язано з кількістю випадків захворювань населення, які зростають з кожним роком.

За даними Державної статистики, чисельність постійного населення України в 1992 році складала 51,7 млн осіб. А на початку 2021 року чисельність становила вже 41,4 млн осіб (але це без урахування Криму та окупованого Донбасу) [6].

В Україні за останні десять років зберігається критична демографічна ситуація. Народжуваність знизилася на 40% за 10 років. Вона склала 293 457 осіб, тоді коли смертність сягнула 616 835 осіб [6].

Порівняно з першими роками незалежності рівень народжуваності в Україні знизився в два рази. Так, у 1992 році народилося 596,8 тис. малюків, а в 2020 році був антирекорд за час незалежності – народилося тільки 293,4 тис. дітей [6].

Перший період спаду народжуваності був зафіксований в 1999-2001 роках. Якщо в 1998-му народилися 419,2 тис. дітей, то в 1999-му – 389,2 тис., в 2000-му – 385,1 тис., в 2001-му – 376,5 тисяч [6].

Отже демографічна ситуація, яка склалася в Україні за останні роки, говорить про погіршення показників природного відтворення. Рівень смертності перевищує рівень народжуваності, спостерігається тенденція старіння нації, плюс свій негативний вплив надають міграційні процеси, епідемія коронавірусу та падіння рівня і якості життя.

Не викликає сумніву той факт, що вирішення зазначених проблем криється в удосконаленні управління спортивною індустрією, а саме в розвитку масового спорту, який має величезний потенціал, оскільки значно впливає не тільки на формування особистості, розвиток її фізичних і духовних якостей, але й підвищує вклад в соціально-економічний розвиток країни та поліпшує якість самого життя.

Як показало дослідження, сьогодні в Україні займають фітнесом близько 2 млн. осіб, що складає 3% від загальної кількості населення [4].

Населення може займатися в спеціалізованих фітнес клубах чи на спортивних спорудах та майданчиках у різних районах м. Дніпро. Ці спортивні майданчики надаються на безоплатній основі для занять фізичною культурою та спортом для будь-яких бажаючих у тому числі й учасникам бойових дій, особам з інвалідністю внаслідок війни та членам їх сімей.

Розвиток спортивної індустрії може проходити успішно, якщо органами державного і громадського управління буде обрана ефективна стратегія дій щодо удосконалення нормативно-правової бази галузі;

кадрового, фінансового, науково-методичного забезпечення; зміцнення матеріально-технічної бази; розробці та коригуванні програм розвитку масового спорту не тільки на державному, але й на регіональному рівні.

Розглядаючи проблему розвитку спортивної індустрії, варто звернути увагу на те, що м. Дніпро є одним із лідерів за рівнем життя серед регіонів України та спортивним містом.

Це підтверджує високий показник розвитку людського потенціалу та високу якість людського капіталу за параметрами освіченості населення, високу купівельну спроможність, сприятливу інфраструктуру, налагодженість ефективної системи надання соціальних послуг.

Для успішного стратегічного розвитку спортивної індустрії та підвищення рівня конкурентоспроможності фітнес-клубів треба проводити:

- постійні маркетингові дослідження та прогнозування ринку фітнес-індустрії;
- вивчення світових стандартів індустрії фітнесу;
- впровадження інновацій і кращих практик країн-лідерів галузі в практику вітчизняних оздоровчих фітнес-закладів та компаній їх партнерів і постачальників;
- лобювання інтересів індустрії фітнесу в органах державної влади, відстоювання прав та забезпечення дотримання законів;
- налагодження зовнішньо-економічної діяльності та зв'язків України зі світовою спільнотою індустрії оздоровчих фітнес-закладів;
- впроваджувати різні фітнес-марафони;
- ініціювання включення України в рейтинги провідних країн світу в галузі фітнесу і здорового способу життя тощо.

Для того, щоб залучити до здорового способу життя та фітнесу якомога більше українців, треба постійно

надавати інформацію про позитивні приклади фітнесу в нашій країні, знайомити з найновішими трендами в галузі, повідомляти про відкриття нових клубів, розповідати про новинки техніки і найкраще спорядження та анонсувати різні найближчі і найцікавіші фітнес-події.

На рис. 1 можна наочно побачити розподіл фітнес-об'єктів по типу спортивних послуг.

Так, найбільшу популярність мають фітнес-клуби (56%).

Фітнес-клуб – це об'єкт фітнес-індустрії, який призначений для надання фітнес-послуг на комерційній основі з можливістю придбання абонементу (разового, місячного, річного) [4].

За даними опитування споживачів, лідерську трійку щодо послуг фітнес-клубів після тренажерного залу і групових програм займає басейн, але тільки 15% фітнес-клубів відзначаються наявністю басейну [4].

У більшості клубів є в достатній кількості тренажерні зали та групові заняття, однак кількість басейнів не покриває запитів споживачів.

В Україні, на сьогодні у 6 разів менше площ басейнів, ніж передбачено нормативами. Забезпеченість площами басейнів в Україні складає лише 19% від нормативних показників. Так, у Києві – 30%, Харкові – 26%, Одесі – 22%, Дніпрі – 13%, Запоріжжі – 24%. Найвищий показник забезпеченості басейнами у Львові – 39%. Більшість міст України забезпечені площами басейнів менш ніж на 10% [4].

Як можна побачити з рисунку 2 найбільшу долю ринка займають мережеві фітнес-клуби. Лідерами ринку є «SportLife» 14% та Fit4you» 12%. Багато невеликих фітнес-клубів, які розташовані в різних районах м. Дніпро.

Що стосується оцінки конкурентоспроможності фітнес клубів в місті Дніпро, то зробимо це

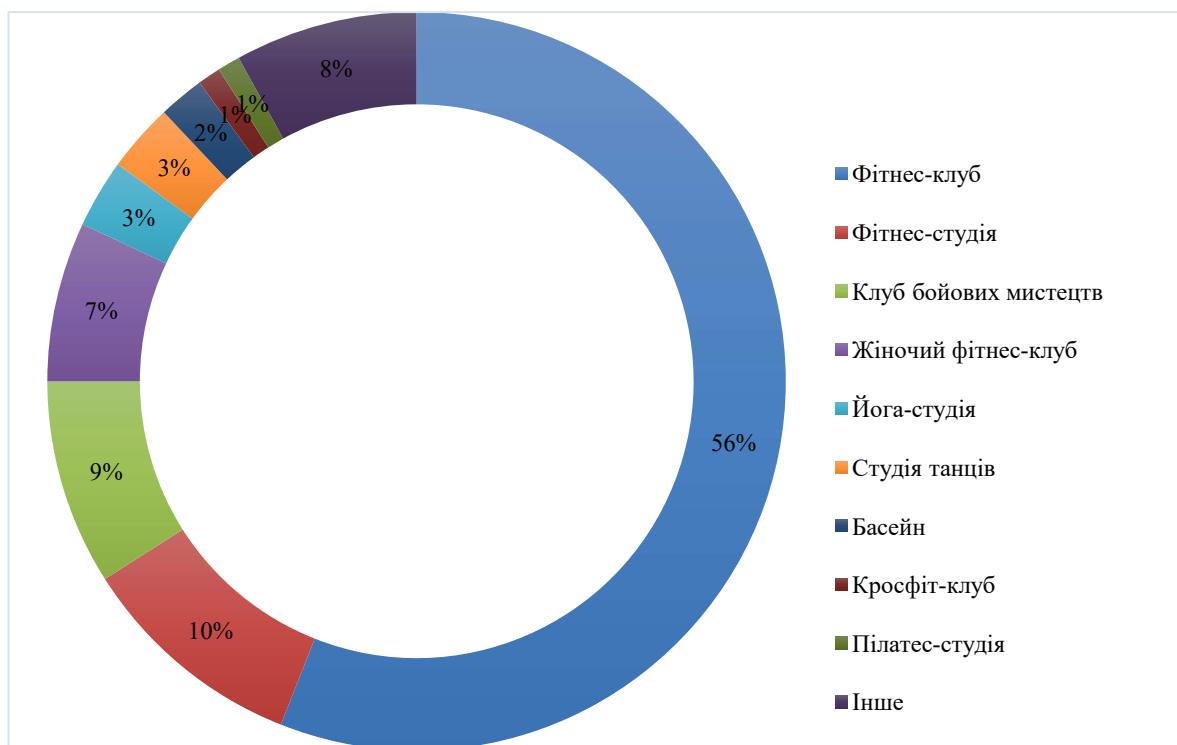

Рис. 1. Розподіл фітнес-об'єктів по типу

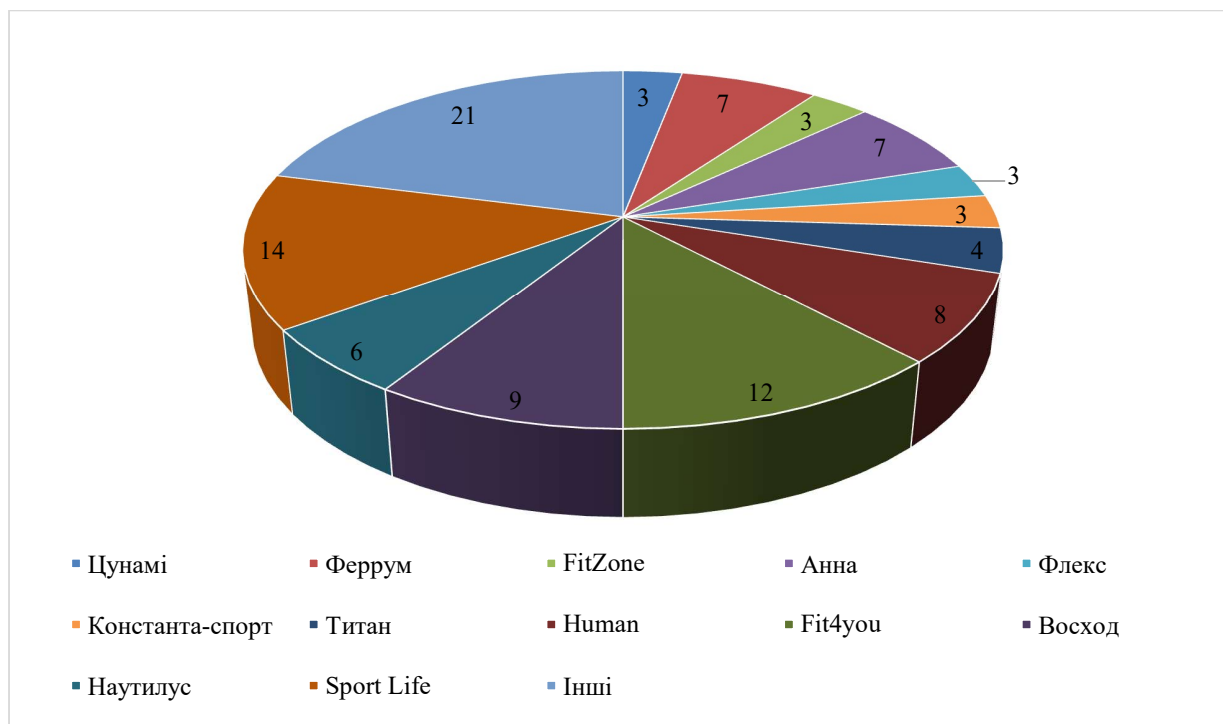

Рис. 2. Частка ринку фітнес-клубів м. Дніпра

Таблиця 1

SWOT-аналіз конкурентоспроможності фітнес-клубів м. Дніпро

S - Сильні сторони	W - Слабкі сторони
<ul style="list-style-type: none"> - Можливість найму кваліфікованих тренерів; - наявність внутрішньої підготовки фітнес-кадрів (фітнес-школи, підвищення кваліфікації); - існують фітнес-програми, які відповідають світовим стандартам; - можливість надавати скидки, кредитина придбання абонементу. - зручний графік роботи фітнес-клубів, а деякі працюють 24/7; - використання сучасного обладнання; - амбітні команди, фітнес-марафони та інші заходи, які націлені на результат; - збільшення відвідуваності групових тренувань з року в рік; - збільшення кількості проведених фітнес-заходів в місті; - 1000 гривень вакцинованим громадянам за програмою «Підтримка» на придбання абонементів до спортзалів чи фітнес-клубів [7] 	<ul style="list-style-type: none"> - Висока конкуренція серед фітнес-клубів в місті; - висока плинність кадрів (пов'язана зі слабкою мотивацією персоналу як матеріальної, так і нематеріальної); - соціальна незахищеність працівників (немає соціального пакету, пільг); - відсутність страхування; - зниження цін у конкурентів; - великі витрати на обслуговуючий персонал (прибиральниці, охорона).
O - Можливості	T - Загрози
<ul style="list-style-type: none"> - Можливість впровадження нових фітнес-напрямоків; - розвиток інноваційних технологій та інноваційного обладнання; - організація навчання, майстер-класів; - запрошення відомих експертів, тренерів, відомих блогерів чи спортсменів; - престижність, оскільки сьогодні високо цінується підтягнуте спортивне тіло, люди прагнуть бути здоровими 	<ul style="list-style-type: none"> - Зниження рівня доходів населення та низька споживча активність; - великі витрати на опалення, електроенергію, воду та інші комунальні послуги; - додаткові витрати, які пов'язані з санітарними вимогами у зв'язку з COVID-19; - поява нових конкурентів; - закриття клубів на локдаун у зв'язку з пандемією COVID-19, карантинні обмеження.

за допомогою SWOT-аналізу. Він передбачає виявлення слабких та сильних сторін, а також загроз та можливостей, а далі встановлення ланцюжків між ними, які можуть бути використанні для формування стратегії.

Після проведеного SWOT-аналізу (табл. 1), можна зазначити що важливим аспектом для обраної стратегії

підвищення конкурентоспроможності фітнес-клубів м. Дніпро є підходи до її реалізації.

1. *Знайти свою особливість.* Тобто знайти свої відмінності від конкурентів, а це може бути особливий стиль, якість фітнес залу, або особливу взаємодію зі своїми споживачами. В фітнес індустрії в м. Дніпро дуже велика конкуренція серед клубів, які надають

величезну кількість послуг, тому щоб мати переваги – необхідно відрізнитись.

2. *Взаємодіяти, пізнавати та постійно тримати в клубі свою клієнтську базу.* Клієнти люблять знайомство і відчують себе цінними, якщо фітнес-клуби адаптують свій підхід до них. Обслуговування клієнтів також буде важливим фактором, забезпечуючи відмінний та особистий досвід взаємодії для споживача. Це означає, що вони з більшою ймовірністю залишаться вашим постійним клієнтом.

3. *Прислухуйтеся до побажань споживачів.* Необхідно дізнаватися, що їм подобається і чого вони хочуть більше у вашому фітнес-клубі, клієнти будуть вдячні, коли їх вислухають та підтримують. Саме споживачі мають особливі критерії в фітнес-індустрії.

4. *Долучайтеся до міста.* Можна стати спонсором чи самостійно організувати місцеві фітнес-заходи (наприклад, веселі забіги, марафони, пробні заняття). Також можна пропонувати свої послуги місцевим групам, позашкільним клубам, а це дасть можливість продемонструвати, що може запропонувати ваш фітнес-клуб.

Спорт у м. Дніпро користується особливою популярністю, йому віддає перевагу все більша кількість людей. Багато спортивних змагань проходить на території міста для дітей та дорослих, оскільки спорт у громадян користується попитом. Невід'ємна частина спортивного життя м. Дніпро – це проведення змагань міського, всеукраїнського та міжнародного рівнів. Це допомагає не лише популяризувати здоровий спосіб життя, а й конструювати туристично-привабливий імідж міста як усередині країни, так і на міжнародній

арені. Зростання з кожним роком кількості учасників та глядачів спортивних подій, які проводяться у м. Дніпро, говорить про їх популярність у суспільстві.

Висновки. Таким чином, можна виділити ключові моменти стратегії для підвищення конкурентоспроможності фітнес-клубів в м. Дніпро, які складаються у наступному:

- підвищення якості та оновлення спектру пропонуванних послуг (кожні півроку необхідно запровадити 2–3 нові програми)
- придбання та впровадження сучасного спортивного обладнання;
- постійне підвищення рівня кваліфікації персоналу;
- спостереження за світовими пропозиціями у фітнес-індустрії, оскільки споживачі в м. Дніпро мають великі запити;
- впровадження нових спортивних заходів (фітнес-марафонів, змагань тощо).
- впровадження інновацій та світових стандартів в українську галузь фітнесу, що покращить здоров'я всієї нації і зробить заняття фітнесом, не лише максимально корисними, а й приємними;
- консультування та стимулювання гравців ринку щодо управління бізнесом, відкриттям нових клубів, можливості виходу із кризових ситуацій та впровадженням інновацій.

Треба ще більше популяризувати фітнес на найвищому рівні, просувати його в програмах органах державної влади, що стимулюватимуть українців до здорового способу життя та впроваджувати законодавчі зміни, що забезпечать сприятливі умови для розвитку галузі.

Список використаних джерел:

1. Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ). URL: <https://geneva.mfa.gov.ua/posolstvo/2612-who>.
2. Герасимчук З. В. Конкурентоспроможність регіону: теорія, методологія, практика : Монографія / З. В. Герасимчук, Л. Л. Ковальська. Луцьк : Надстир'я, 2008. 248 с.
3. Дегтярьова І. О. Механізми управління конкурентоспроможністю регіону: сутність та місце у системі механізмів управління державою. *Державне будівництво*. 2011. № 1. URL: <http://www.kbuapa.kharkov.ua>.
4. Дослідження ринку фітнес-послуг України 2018 р. URL: <https://fitcurves.org/wp-content/themes/fitcurves/fr-new/2018.pdf>.
5. Єреско І. Г. Формування конкурентоспроможної регіональної економіки як мета стратегічного планування комплексного розвитку регіону. *Конкуренція : вісн. Антимоноп. комітету України*. 2006. № 3. С. 19–25.
6. Чисельність населення України. URL: <https://index.minfin.com.ua/reference/people>.
7. 1000 грн. за вакцинацію: як отримати та де можна витратити. URL: <https://finbalance.com.ua/news/1000-hrn-zavaktsinatitsiyu-yak-otrimati-ta-de-mozhna-vitratiti>.

References:

1. Vsesvitnya orhanizatsiya okhorony zdorov'ya (VOOZ). URL: <https://geneva.mfa.gov.ua/posolstvo/2612-who>.
2. Herasymchuk Z. V. (2008) Konkurentospromozhnist' rehionu: teoriya, metodolohiya, praktyka: Monohrafiya. / Z. V. Herasymchuk, L. L. Koval's'ka. Luts'k: Nadstyr'ya. 248 p.
3. Dehtyar'ova I. O. (2018) Mekhanizmy upravlinnya konkurentospromozhnistyuh rehionu: sutnist' ta mistse u systemi mekhanizmv upravlinnya derzhavoyu. *Derzhavne budivnytstvo*. № 1. URL: <http://www.kbuapa.kharkov.ua>.
4. Doslidzhennya rynku fitnes-posluh Ukrayiny 2018 r. URL: <https://fitcurves.org/wp-content/themes/fitcurves/fr-new/2018.pdf>.
5. Yeresko I. G. (2006) Formation of a competitive regional economy as a goal of strategic planning of integrated development of the region. *Competition: Visn. Antimonopoly. Committee of Ukraine*. № 3. P. 19–25.
6. Population of Ukraine. URL: <https://index.minfin.com.ua/reference/people>.
7. 1000 hryvnias. for vaccination: how to get and where you can spend. URL: <https://finbalance.com.ua/news/1000-hrn-zavaktsinatitsiyu-yak-otrimati-ta-de-mozhna-vitratiti>.